

שם המרצה: ד"ר משה מורד

מוזיקה, מגדר וקוויריות במזה"ת ובאפריקה

Music, Gender and Queerness in the Middle East and Africa

קורס מס': שנת לימודים: תש"ף סמסטר: ב' היקף שעות: 2.0 ש"ס לתואר:

השיעורים יתקיימו בימי ג' 1200-1400

שעת קבלה: לפי תאום מראש בטלפון

טלפון: 0529401644

דוא"ל: moshe.morad@gmail.com

דרישות קדם ודרישות נוספות:

חומר קריאה:

מאמרים (באנגלית ובעברית) יעלו במודל במהלך הקורס

תיאור הקורס

הדיון בקשר בין מוסיקה למגדר ומיניות, כולל זהות להטב"קית, תופס תאוצה לאחרונה הן בתקשורת והן באקדמיה בעולם. בעולם האקדמי מתגבש תחום חדש יחסית שזכה לכינוי "אתנו-מוסיקולוגיה קווירית". ספרו של המרצה על מוזיקה בקרה הקהילה הגאה בקובה זכה לשני פרסים בינלאומיים חשובים בתחום, והוא נחשב לאחד החוקרים המובילים בתחום החדש הזה.

זהו קורס ראשון מסוגו בארץ, המתייחס להיבטים חברתיים, מגדריים וקוויריים במוזיקה של אפריקה והמזה"ת. הקורס הוא אינטר-דיסציפלינרי ומשלב לימודי אפריקה והמזה"ת, אתנומוזיקולוגיה, תרבות, מגדר, ולימודים קוויריים.

הקורס יתמקד בקשר בין מוסיקה, חברה ופוליטיקה במזה"ת ובאפריקה, באספקלריה המגדרית והלהטב"קית. הוא יעסוק במגדר וזהות מינית בעולם המוסיקלי האפריקני והמזרח תיכוני המסורתי והעכשווי. חלק נכבד יוקדש לקשר בין מגדר, מיניות למוזיקה ולפולחן דתי במזרח התיכון ובאפריקה, ולמרחב הביטוי וההזדהות המיוחד שהמוסיקה מעניקה לנשים ולהטב"ק בעולם המוסלמי בעבר וכיום.

בנוסף יציג הקורס היבטים "קוויריים" (נזילים ואנטי-דיכוטומיים) בתרבויות המוזיקליות של אפריקה והמזה"ת באספקלריה היסטורית ותרבותית. כאלה שאף מקדימים את העיסוק העכשווי בזהות מינית. נושאים שייכללו ויידונו בקורס:

- האם החלוקה המגדרית המערבית תקפה גם בתרבויות אפריקה והמזה"ת, כיצד המוסיקה בחברות אלה מספקת מרחב אלטרנטיבי ל"יוצאי הדופן"?
- חלוקת תפקידים גברים/נשים/להט"בים במוסיקה ובפולחן.
- טאבוים מגדריים ומיניים במוסיקה
- להט"בים בטקסים מיסטיים, איחוז, וכניסה לטראנס.
- "קוויריות" מושרשת במוזיקה ובחברה/תרבות באפריקה ובמזה"ת
- שירת נשים, ושירה הומו-ארוטית בעולם המוסלמי.
- להט"בים, טרנסג'נדרים וקווירים כגיבורים מוסיקליים פופולריים באפריקה ובמזה"ת בחברות הנחשבות הומופוביות
- מגדר ומיניות קווירית בעולם הסופי ובמוזיקה הסופית
- מגדר, מיניות ולהטב"ק במוסיקה במזרח התיכון החדש ובאפריקה העכשווית.

- מגדר, להטב"ק, קוויריות, המוזיקה הערבית והמוסיקה המזרחית בישראל .
במהלך הקורס נצפה בקטעי וידיאו רבים, ונדון בטקסטים רלוונטיים בנושאי מוסיקה, מגדר, וקוויריות.

דרישות הקורס

בחינה בכתב (אופציה להכנת עבודה בבית כחלק מהבחינה - 20% מהציון)

יש לכלול פירוט מרכיבי ציון הקורס ואופן שקלול הציון הסופי.

תכנית השיעורים :

מס' השיעור	תאריך	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	29.10	מבוא לקורס – הכרת מושגים ועקרונות יסוד במחקר הקווירי, והקווירי/מוזיקלי עכשווי. הצגת מושגי יסוד במוזיקה של אפריקה	הפניות לקריאת מאמרים ייעשו במהלך השיעורים	כל המאמרים לקריאה יועלו למודל במהלך הקורס
2	5.11	חלוקה מגדרית במערב אפריקה – ג'לי וג'לימוסו - הקולות הגבריים הקולות הנשיים, כלי הנגינה והריקודים.		
3	12.11	טקסים, איחוז וטרנס בדתות האפרו- אטלנטיות		

		(קובה וברזיל) ותפקיד להטב"קים בפולחן. מגדר ומיניות אצל היורובה		
		מרכז ודרום אפריקה - הפיגמיס ביערות הגשם - פוליפוניה ושוויון מגדרי? דר"אפ- פוליפוניה, אפרטהייד, מגדר וקוויריות.	19.11	4
		המוזיקה באתיופיה ואריתריאה + המוזיקה במדינות הלוסופוניות (דוברות הפורטוגזית) באפריקה	26.11	5
		צפון אפריקה – שבטי הסהרה. נשות המדבר ומחנות הפליטים.	3.12	6

		המגרב: מוסיקה פופולרית, טקסית, עממית ואומנותית. מגדר ומיניות		
		המוזיקה במזה"ת. מושגי יסוד, הכרת כלי נגינה, עולם המקאם, וסקירה הסטורית- תרבותית המזה"ת – מגדר וקוויריות.	10.12	7
		1. תופי המסגרת בקרב נשים ולהטבק"ים במוסיקה בעולם המוסלמי. 2. המוסיקה הצופית בעולם המוסלמי – במזה"ת ובאפריקה. מגדר, מיניות ומיסטיקה. 3. המוזיקה היהודית בארצות האיסלם ומגדר – שירת נשים.	17.12	8

		מגדר, מיניות, וקוויריות במוזיקה בעולם המוסלמי במאה העשרים – מצרים, לבנון, עיראק, תורכיה, אירן. חלק א'	24.12	9
		מגדר, מיניות, וקוויריות במוזיקה בעולם המוסלמי במאה העשרים – מצרים, לבנון, עיראק, תורכיה, אירן. חלק ב'	31.12	10
		מגדר, מיניות, וקוויריות במוזיקה בעולם המוסלמי במאה העשרים – מצרים, לבנון, עיראק, תורכיה, אירן. חלק ג'	7.1.20	11
		מזרח תיכון חדש והאביב הערבי – מגדר ולהטב"ק. טוניס. "משרוע לילה" והיציאה מהארון בלבנון.	14.1	12

		על מגדר, מיניות וקוויריות, מוזיקה ערבית ומוזיקה מזרחית בישראל.		
		שיעור סיכום – מוסיקה, מגדר וקוויריות באפריקה ובמזה"ת, כולל אקטיביזם פמיניסטי וקווירי. מה משותף לתרבויות השונות, מה שונה, לאן פנינו מועדות?	21.1	13

הערה: סדר השיעורים לפי תאריך הוא אופציונלי ונתון לשינויים בהתאם להתקדמות בכיתה.

מאמרים לקריאה יועלו במהלך הקורס למודל, על פי השיעורים להם הם רלוונטיים.

ביבליוגרפיה (רשימת ספרים. קריאה מומלצת. לא מאמרי חובה. אלה כאמור יישלחו במודל במהלך הקורס):

Barz, Gregory, and Judah Cohen, eds. 2011. *The Culture of AIDS in Africa: Hope and Healing Through Music and the Arts*, (Oxford: Oxford University Press)

Conner, Randy P, and David Sparks. 2004a. *Queering Creole Spiritual Traditions: Lesbian, Gay, (London & Bisexual, and Transgender Participation in African-Inspired Traditions in the Americas*. New York: Routledge)

Danielson, Virginia. 1997. *The Voice of Egypt: Umm Kulthum, Arabic Song, And Egyptian Society in the Twentieth Century* (Chicago: University of Chicago Press)

Mersinni, Fatima. 1985. *Beyond the Veil, Revised Edition: Male-Female Dynamics in Modern Muslim Society 2nd Edition* (Bloomington: Indiana University Press)

Morad, Moshe. 2015. *Fiesta de diez pesos: Music and Gay Identity in Special Period Cuba* (New York & Oxon: Routledge)

Morcom, Anna. 2013. *Illicit Worlds of Indian Dance: Cultures of Exclusion* (Oxford: Oxford University Press)

Stokes, Martin. 2010. *The Republic of Love: Cultural Intimacy in Turkish Popular Music* (Chicago: University of Chicago Press)

זיו, עמליה. 2013. *מחשבות מיניות: תאוריה קווירית, פורנוגרפיה והפוליטיקה של המיניות*. הוצאת רסלינג

צורף מירה, רזי תמי. 2018. *המזרח החדש: כתב עת ללימודי המזרח התיכון והאסלאם – "נשים ומגדר במרחבים מזרח תיכוניים"*

קידר יאיר, זיו עמליה, קנר אורן, 2003. *מעבר למיניות – מבחר מאמרים בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית*. הוצאת הקיבוץ המאוחד.